

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 329/2014-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Jána Lubyho predbežne prerokoval sťažnosť M. B., mal. M. B. a mal. M. B., obe zastúpené matkou M. B., zastúpených advokátom JUDr. Bernardom Medárom, Dubová 4, Humenné, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 45 C 62/2007 z 27. mája 2010, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 389/2010 z 13. decembra 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 88/2012 z 30. apríla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B., mal. M. B. a mal. M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. augusta 2013 doručená sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľka“), mal. M. B. a mal. M. B. (ďalej

aj „maloleté sťažovateľky“), obe zastúpené matkou M. B. (spolu ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených advokátom JUDr. Bernardom Medárom, Dubová 4, Humenné, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 45 C 62/2007 z 27. mája 2010, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 389/2010 z 13. decembra 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 88/2012 z 30. apríla 2013.

Sťažovateľky sa návrhom zo 17. marca 2007 domáhali, aby okresný súd zaviazal Slovenskú republiku, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (ďalej len „odporca“), z titulu náhrady škody zaplatiť sťažovateľke príspevok na výživu ako pozostalej manželke 13 134 Sk mesačne a maloletým sťažovateľkám výživné každej v sume 8 358 Sk mesačne.

Návrh skutkovo odôvodnili tým, že manžel sťažovateľky a otec maloletých sťažovateľiek J. B. zahynul pri havárii vojenského lietadla AN-24 19. januára 2006 pri obci Hejce na území Maďarska, a teda došlo k smrteľnému pracovnému úrazu, za ktorý zodpovedá odporca.

O návrhu rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 45 C 62/2007-510 z 27. mája 2010 tak, že ho zamietol.

Proti tomuto rozsudku podali sťažovateľky odvolanie a tiež navrhli, aby krajský súd prerušil odvolacie konanie podľa § 109 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Krajský súd o odvolaní rozhodol rozsudkom č. k. 5 Co 389/2010-620 z 13. decembra 2011, ktorým návrh na prerušenie konania zamietol a rozsudok okresného súdu potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu podali sťažovateľky dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Cdo 88/2012 z 30. apríla 2013, ktorým dovolanie odmietol

v časti smerujúcej proti výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu vo veci samej a bolo rozhodnuté o trovách prvostupňového a odvolacieho konania. Dovolanie zamietol v časti smerujúcej proti výroku, ktorým bol zamietnutý návrh na prerušenie odvolacieho konania.

Sťažovateľky argumentujú tým, že okresný súd im postupom v namietanom konaní odňal možnosť konať pred súdom, že „*sa jednak vôbec nevysporiadal s písomným podaním navrhovateľiek sp. zn. č.: 1948/08/2010 zo dňa 20. 05. 2010, ktoré podanie strana navrhovateľiek doručila súdu krátkou cestou na pojednávaní dňa 27. 05. 2010, ako aj odporcovi.*

... zástupkyňa odporcu... osobne doručila svoje písomné podanie súdu ohľadne uplatneného nároku navrhovateľiek z titulu Montrealského dohovoru. Súd I. stupňa však stranu navrhovateľiek s týmto podaním odporcu zo dňa 25. 05. 2010 neoboznámil a toto podanie jej nedoručil s tým, že z obsahu spisu sa zisťuje, že uvedené podanie nebolo založené do spisu.

... právny zástupca navrhovateľiek... navrhol súdu I. stupňa zabezpečiť a vykonať označené dôkazy, a to:

- doklady o registrácii lietadla An-24, ktoré havarovalo 19. 01. 2006 na území Maďarskej republiky

- a doklady o vydaní prevádzkovej licencie k tomuto lietadlu...

- žiadosť navrhovateľiek o dávky soc. zabezpečenia z roku 2006

- vyžiadať stanovisko VÚSZ Bratislava prečo Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia Bratislava nerozhodol o jednorázovom odškodnení pozostalých navrhovateľiek podľa ust. § 25, ods. 7/ zák. č. 328/2002 Z. z. v danom prípade...

Súd I. stupňa však uznesením zo dňa 27. 05. 2010 návrh právneho zástupcu navrhovateľiek na vykonanie dokazovania nenariadil, pričom meritórne s týmto návrhom navrhovateľiek sa nevysporiadal a tento návrh nezamietol.

... odmietol protokolovať celý obsah ústneho vyjadrenia právneho zástupcu navrhovateľiek na pojednávaní konanom dňa 27. 05. 2010, ktorým reagoval na tvrdenia právnej zástupkyne odporcu na pojednávaní konanom dňa 27. 05. 2010...“.

V tejto súvislosti sťažovateľky v sťažnosti uvádzajú, že ak sa dôkaz navrhnutý účastníkom konania „*týka rozhodných skutočností je súd povinný takýto dôkaz vykonať (čo je daný prípad), lebo vykonanie navrhnutých dôkazov zo strany navrhovateľiek na pojednávaní dňa 27. 05. 2010 sa týka rozhodných skutočností, t. j. či na daný prípad sa vzťahuje tzv. Montrealský dohovor č. 544/2003 Z. z. účinný od 04. 11. 2003 a príslušné Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2407/1992, č. 2027/97, č. 889/2002, č. 785/2004, ako aj rozhodnej skutočnosti, t. j. či v danom prípade bezplatná preprava vojenským lietadlom AN-24 bola vykonávaná Leteckým dopravným podnikom a ako treba vykladať pojem, resp. právny inštitút Letecký dopravný podnik a či prevádzkovateľ tohoto vojenského dopravného lietadla An-24 v danom prípade vykonával, resp. nevykonával leteckú dopravu ako svoju hlavnú činnosť.*

... strana navrhovateľiek vždy tvrdila a tvrdí, že odporca zodpovedá za škodu v danom prípade v zmysle ust. § 427 ods. 2/ Obč. zák., a to v zmysle princípu (Lex specialis derogat legi generali) podľa tzv. Montrealského dohovoru č. 544/2003 Z. z. teda podľa špeciálneho – osobitného zákona, ktorý ruší všeobecný zákon. Pričom tzv. Montrealsky dohovor – ako medzinárodná zmluva má vyššiu právnu silu ako ostatné zákony.“

Na tomto základe potom podľa sťažovateľiek neobstojí záver okresného súdu v namietanom rozsudku, že „*medzi stranami nebola sporná skutočnosť, že v danom prípade odporca nevykonával leteckú dopravu ako svoju hlavnú činnosť*“.

Sťažovateľky ďalej v sťažnosti uvádzajú právny výklad pojmov letecký dopravca, letecký dopravný podnik, prevádzková licencia a pod. v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 785/2004 z 21. apríla 2004 o požiadavkách na poistenie leteckých dopravcov a prevádzkovateľov lietadiel, Nariadenia Komisie (ES) č. 820/2008 z 8. augusta 2008 o ustanovení opatrení na vykonávanie spoločných základných noriem bezpečnostnej ochrany civilného letectva, Nariadenia Rady (EHS) č. 2407/92 z 23. júla 1992 o licenciách leteckých dopravcov a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 z 24. septembra 2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve (prepracované znenie).

Sťažovateľky tiež namietajú, že o ich veci rozhodoval vylúčený sudca z dôvodu, že podali proti zákonnej sudkyňi okresného súdu námietku zaujatosti, ktorá túto vec nepostúpila nadriadenému súdu na rozhodnutie. Námietku zaujatosti uplatnili aj v odvolacom konaní, pričom o nej krajský súd nerozhodol a najvyšší súd sa s uvedenou skutočnosťou nevysporiadal.

Sťažovateľky ďalej v sťažnosti argumentujú tým, že okresný súd „*nesprávne vec právne posúdil, tým, že nepoužil na daný prípad tzv. Montrealský dohovor č. 544/2003 Z. z. – teda medzinárodnú zmluvu a nedostatočne zistil skutkový stav veci.*

Pričom údajnú neopodstatnenosť a nedôvodnosť tohto nároku navrhovateľiek podľa montrealského dohovoru č. 544/2003 Z. z. súd I. stupňa ničím nezdôvodnil a teda konkrétnymi skutočnosťami nezdôvodnil a svoje nezákonné a nespravodlivé – napadnuté rozhodnutie nepodložil.

Totíž navrhovateľky svoj nárok na náhradu škody uplatnený žalobou celkom vo výške 990,84 Eur (29.850,- Sk) mesačne z titulu zákonného výživného ku dňu smrti ich otca a manžela ako živiteľa si uplatnili podľa uvedeného montrealského dohovoru č. 544/2003 Z. z. ako náhradu škody.“.

Zo sťažnosti vyplýva právny názor sťažovateľiek, podľa ktorého „*na daný prípad je potrebné tiež aplikovať odškodnenie – náhradu škody podľa občianskoprávnej zodpovednosti v zmysle ust. § 420 a násl./ Obč. zák. v spojitosti s príslušnými ustanoveniami zák. č. 461/2003 Z. z., ako aj zák. č. 328/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov v platnom znení ku dňu 19.01.2006, a tiež aj tzv. Montrealský dohovor... spolu s tzv. Varšavským dohovorom z roku 1929 ale aj NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 889/2002 z 13. mája 2002 L 140/2 z 30. 05. 2002, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 2027/97 o zodpovednosti leteckého dopravcu v prípade nehôd a tiež aj NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 785/2004 z 21. apríla 2004 L 138/1 z 30. 04. 2004 o požiadavkách na poistenie leteckých dopravcov a prevádzkovateľov lietadiel...“.*

Sťažovateľky tiež uvádzajú, že v prerokúvanej veci je povinnosťou odporcu „poskytnúť v zmysle ust. § 25, ods. 7/ zákona, okrem tam uvedeného jednorazového odškodnenia pozostalých aj zvýšené jednorazové odškodnenie pozostalých podľa ust. § 25, ods. 9/ zákona č. 328/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov – v platnom znení ku dňu 19. 01. 2006.

Teda jednorazové odškodnenie pozostalých podľa ust. § 25, ods. 1, písm. d/ zákona č. 328/2002 Z. z... predstavuje na základe ust § 25, ods. 7/ zákona č. 328/2002 Z. z... sumu celkom vo výške 677.214,16 Sk, (22.479,395 eur), minimálne celkom vo výške 276.752,50 Sk (9.186,50 eur). Pričom toto jednorazové odškodnenie pozostalých... žalobkyne... dospelá neobdržali.“

Sťažovateľky tiež tvrdia, že v predmetnom konaní si uplatnili „nárok na náhradu škody nie však o odškodnenie viackrát, čiže nie duplicitne, ale iba nárok na náhradu skutočnej škody, ktorá im týmto pracovným a služobným úrazom s následkom smrti ich živiteľa vznikla.

... odškodnenie tohto pracovného a služobného úrazu s následkom smrti... je rozdielne upravené v zák. č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov... a teda výhodnejšie, ako je to upravené v zákone č. 328/2002 Z. z...

... a preto keďže práva žalobkyň... a ich právom chránené záujmy boli dotknuté v dôsledku nedodržania zásady rovnakého zaobchádzania týmto, teda v tomto konaní sa domáhajú právnej ochrany na súde podľa tohto zákona č. 365/2004 Z. z., a to konkrétne podľa ust. § 2 a podľa ust. § 5/zák. č. 365/2004 Z. z.

Bez ohľadu na skutočnosti uvedené vyššie žalobkyne sa domáhajú touto žalobou náhrady skutočnej škody tiež na základe: tzv. Montrealského dohovoru...“.

Sťažovateľky uvádzajú aj svoj právny názor, podľa ktorého náhrada nákladov na výživu pozostalých ako dávka úrazového zabezpečenia podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z. z.“) sa podľa § 83 ods. 4 tohto zákona poskytuje aj bez podania žiadosti. Poukazujúc na § 25 ods. 6 zákona č. 328/2002 Z. z., tiež argumentujú, že o priznaní náhrady nákladov na výživu pozostalých

rozhoduje v tomto prípade súd. Svojím návrhom podaným okresnému súdu si túto dávku uplatnili, preto o jej priznaní mal okresný súd rozhodnúť.

Náhrada škody, ktorú si sťažovateľky uplatnili, predstavuje priamu škodu – z titulu zákonného výživného pozostalým osobám, z titulu vecnej škody, z titulu náhrady nemajetkovej ujmy – kompenzácie za smrť a tiež ušlý zisk.

Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu z 13. decembra 2011 sťažovateľky namietajú, že krajský súd sa nevysporiadal s ich odvolaním a svoj rozsudok riadne neodôvodnil a relevantné právo interpretoval arbitrárne.

Sťažovateľky namietajú záver krajského súdu o preklúzii práva na náhradu škody v zmysle čl. 35 ods. 1 Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu [Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 544/2003 Z. z. (ďalej len „Montrealský dohovor“)]. Sťažovateľky argumentujú tým, že svoj nárok na nezmenenom skutkovom základe uplatnili žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava I 19. marca 2007, ktorá bola následne postúpená okresnému súdu 11. júna 2007, teda včas. Preto podľa nich neobstojí záver krajského súdu, že nárok podľa Montrealského dohovoru uplatnili až 21. apríla 2008 v doplnení žaloby. Krajský súd tiež nevyzval sťažovateľky podľa § 213 ods. 2 OSP, aby sa vyjadrili k možnej aplikácii čl. 35 ods. 1 Montrealského dohovoru, čím im mal odňať možnosť konať pred súdom.

S prihliadnutím na čl. 29 Montrealského dohovoru sťažovateľky uvádzajú:

„... Takže akákoľvek žaloba o náhradu škody za smrť cestujúceho lietadlom (na palube lietadla podľa článku 17 a 21 montrealského dohovoru) – treba posudzovať podľa tohto montrealského dohovoru lebo v danom prípade žaloba v tejto veci bola podaná včas do dvoch rokov odo dňa havárie lietadla, t. j. odo dňa 19. 01. 2006.

... Preto v danom prípade za žalobu na základe deliktu podľa montrealského dohovoru treba považovať aj uplatnenie náhrady škody v adhéznom konaní v trestnej veci vedenej na Vojenskej prokuratúre v Prešove pod č. OPv 34/065 a na Vyššej vojenskej

prokuratúre č. VPt 22/06 – teda ako žalobu na základe deliktu, ale aj podľa ust. § 427, § 428 a násl. Obč. zák.

Totíž zodpovednosť odporcu priamo vyplýva z uznesenia Vojenskej obvodnej prokuratúry Prešov, číslo: OPv 34/06 zo dňa 20. 09. 2006, ktoré bolo potvrdené Uznesením Prokurátora Vyššej vojenskej prokuratúry v Trenčíne č. k.: VPt 22/06-26 zo dňa 17. októbra 2006, ktoré bolo doručené dňa 27. 10. 2006, ako aj zo správy o výsledkoch šetrenia príčin havárie lietadla OS SR An-24 ku ktorej došlo dňa 19. 01. 2006, ktorá sa nachádza v spise Vojenskej obvodnej prokuratúry Prešov, číslo: OPv 34/06.

Ako vyplýva z predmetnej správy... havária vojenského lietadla An-24, ku ktorej došlo 19. januára 2006 bola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke, preto odporca sa v zmysle ust. § 428/ Obč. zák. v danom prípade nemôže zbaviť zodpovednosti za škodu v tomto prípade. Okrem toho z predmetnej správy... tiež vyplýva, že túto haváriu lietadla zavinil a predmetnú škodu spôsobil veliteľ lietadla, teda profesionálny vojak pri plnení služobných povinností.

Z týchto dôvodov Slovenská republika zodpovedá za škodu spôsobenú tretím osobám podľa ust. § 190, ods. 2, ods. 3/ zák. č. 346/2005 Z. z...“

V tejto súvislosti sťažovateľky v sťažnosti ďalej poukazujú na relevantnú judikatúru najvyššieho súdu týkajúcu sa právnej kvalifikácie nároku žalobcom v žalobe (napr. 5 Cdo 58/1999, 3 Obdo 27/2009, 3 Obdo 31/2009) a uvádzajú:

„Žalobkyne zvyrazňujú, že nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v tomto prípade vidia v tom, že právna kvalifikácia nároku nie je náležitou návrhu, prislúcha súdu a jej zmena nie je zmenou návrhu.“

Sťažovateľky tiež namietajú, že záver krajského súdu o preklúzii práva je arbitrárny aj z toho dôvodu, že týmto krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu z celkom iných dôvodov. V sťažnosti ďalej uvádzajú:

«Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. manudukčnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy,

keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej – čo je daný prípad.

Lebo odvolací súd založil svoje rozhodnutie na tom, že montrealský dohovor sa nevzťahuje na daný prípad, lebo Ozbrojené sily SR nie sú leteckým dopravným podnikom a nemajú ani dopravnú licenciu a že podľa jeho čl. 35 malo údajne dôjsť k zániku práva žalobkyň. A ďalej odvolací súd založil svoje rozhodnutie na tom, že takisto Nariadenia EP a R č. 2027/97 a Nariadenie EP a R č. 889/02 tiež za leteckého dopravcu považujú letecký dopravný podnik s platnou dopravnou licenciou. Čo však nie je pravdou...

Totíž odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa svoj potvrdzujúci rozsudok založil na inom právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa, keď mal za to, že v danom prípade Ozbrojené sily SR neboli – leteckým dopravným podnikom s prevádzkovou licenciou (pričom toto tvrdenie odvolacieho súdu je úplne vymyslené, keďže nebolo predmetom riadneho dokazovania, tak ako to navrhli navrhovateľky)

Na rozdiel od záveru súdu prvého stupňa, ktorý vychádzal pri rozhodovaní v tejto veci z toho, že – Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov, prevádzkovateľom lietadla sa posudzuje v zmysle § 427 ods. 1/ Obč. zák. vo vzťahu k prevádzkovateľom, ktorí vykonávajú dopravu ako svoju hlavnú činnosť, ktorá je ďalej upravená v špeciálnom predpise o civilnom letectve, teda ktorú vykonáva Letecký dopravný podnik (čl. 1 bod 1 montrealského dohovoru) – (pričom aj toto tvrdenie súdu prvého stupňa je úplne vymyslené, keďže nebolo predmetom riadneho dokazovania, tak ako to navrhli navrhovateľky)

Totíž v danom prípade prevádzkovateľom vojenského dopravného lietadla AN-24, ktoré havarovalo dňa 19. 01. 2006 bol vojenský útvar s právnou subjektivitou: Samostatná dopravná letka VÚ 1201 Kuchyňa, pričom ku dňu 19. 01. 2006 Leteckú techniku Samostatnej dopravnej letky tvorili dve dopravné lietadlá An-24, dve An-26, šesť L-10 Turbolet rôznych verzií a dva vrtuľníky Mi-8.

Z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že išlo a ide o vojenský dopravný podnik s platnou dopravnou licenciou určený na vnútroštátnu nepravidelnú leteckú dopravu a na medzinárodnú nepravidelnú leteckú dopravu v zmysle vyh. č. 274/2002 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o licenciách tuzemských leteckých dopravcov a o povoleniach zahraničných leteckých dopravcov.

Ďalej z vyššie uvedeného jednoznačne vyplýva, že išlo a ide o prevádzkovateľa vojenského dopravného lietadla AN-24, čiže „prevádzkovateľ lietadla“ znamená osobu alebo subjekt, ktorý nie je leteckým dopravcom a ktorý má stále dispozičné právo na používanie alebo prevádzkovanie lietadla; predpokladá sa, že prevádzkovateľom je fyzická alebo právnická osoba, v ktorej mene je lietadlo registrované, pokiaľ táto osoba nemôže preukázať, že prevádzkovateľom je iná osoba.»

Sťažovateľky tiež tvrdia, že krajský súd porušil základné právo na súdnu ochranu aj tým, že nezákonne a nedôvodne zamietol návrh na prerušenie odvolacieho konania. V tejto súvislosti sťažovateľky v sťažnosti uvádzajú:

„Totiž podľa článku 2 bod 1 nariadenia 785/2004 je jednoznačne stanovené, že toto nariadenie sa vzťahuje na všetkých leteckých dopravcov a všetkých prevádzkovateľov lietadiel, ktorí lietajú v rámci územia, z územia na územie alebo cez územie členského štátu, na ktoré sa vzťahuje zmluva

Ďalej podľa článku 2 bod 2 tohto nariadenia 785/2004 je jednoznačne stanovené, že toto nariadenie sa nevzťahuje na štátne lietadlo, avšak len pokiaľ ide o poistné záväzky podľa tohto nariadenia týkajúce sa vojnových rizík a terorizmu.

V danom prípade však ku havárii vojenského lietadla An-24 dňa 19. 01. 2006 a k predmetnej škode nedošlo z dôvodu vojnových rizík, ale ani z dôvodu terorizmu...

Zodpovednosť žalovaného v tomto prípade je však daná tým, že žalovaný nestanovil všeobecne záväzným právnym predpisom, napr. vyhláškou zákonnú povinnosť ktorou sa ustanovuje minimálna výška poistného krytia zodpovednosti vojenského leteckého dopravcu, rovnako ako je to stanovené vyhláškou č. 654/2002 Z. z. Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácii Slovenskej republiky, ktorou sa stanovuje minimálna výška poistného krytia zodpovednosti v civilnom letectve. A to i napriek tomu, že na daný prípad sa vzťahuje tzv. Montrealský dohovor, ako aj Nariadenie... č. 785/2004...

Ďalej v danom prípade výška škody – ujmy určitého druhu a rozsahu závisí od toho, že nakoľko nedošlo zo strany Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ako osoby ktorá túto škodu spôsobila a je za ňu zodpovedná k dobrovoľnému odškodneniu pozostalých po obetiach leteckého nešťastia pri havárii vojenského lietadla AN-24, ktoré havarovalo dňa 19. 01. 2006 na území Maďarskej republiky pri obci Hejce podľa vyššie uvedeného...

do výšky poistného limitu, ale ani do výšky podľa Montrealského dohovoru, lebo vojenské lietadlo An-24, ktoré havarovalo dňa 19. 01. 2006 na území Maďarskej republiky pri obci Hejce nebolo poistené i keď podľa vyššie uvedených všeobecne záväzných právnych predpisov poistené malo a muselo byť.“

Podľa sťažovateľiek bol krajský súd povinný vyhovieť ich návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c) OSP a požiadať Súdny dvor Európskej únie o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa medzinárodnej zmluvy, keďže vo veci je rozhodujúci výklad ustanovení práva Európskej únie (napr. pojmov letecký dopravca, letecký dopravný podnik a pod.).

V súvislosti s napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 30. apríla 2013 sťažovateľky namietajú, že ani najvyšší súd sa nevysporiadal s ich argumentáciou uvedenou v dovolaní, keďže *«nedal žiadnu, nie to ešte ústavne akceptovateľnú odpoveď na, všetky argumenty strany žalobkýň uvedené v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa a v dovolaní proti rozsudku odvolacieho súdu.*

Preto predmetné rozhodnutie – uznesenie dovolacieho súdu je svojvoľné a arbitrárne z rovnakých dôvodov ako je uvedené vyššie, a to aj pokiaľ ide o dôvodnosť prerušenia konania podľa ust. § 109, ods. 1, písm. c) O. s. p. ako aj pokiaľ ide o procesnú vadu v zmysle ust. § 237 písm. g) O. s. p.

S uvedenými odvolacími dôvodmi, najmä s tou skutočnosťou, že súd I. stupňa nezabezpečil dôkazy navrhnuté stranou navrhovateľiek, vyžiadaním od Leteckého úradu SR a Vojenského leteckého úradu MO SR, a to:

- doklady o registrácii lietadla An-24, ktoré havarovalo 19. 01. 2006 na území Maďarskej republiky

- a doklady o vydaní prevádzkovej licencie k tomuto lietadlu

sa náležite a meritórne nevysporiadal ani odvolací súd, ale ani dovolací súd – takže takýmto postupom odvolacieho i dovolacieho súdu - účastníkovi konania (navrhovateľkám v 1/r., v 2/r. a v 3/r.) sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom v zmysle ust. § 237, písm. f) O. s. p.“

Podľa právneho názoru strany navrhovateľiek ide zo strany odvolacieho súdu o nesprávne právne posúdenie danej veci, a to v zmysle ust. § 241, ods. 2, písm. c/ O. s. p., a to z týchto dôvodov:

... Odvolací i dovolací súd opomenul, alebo prehliadol, že žaloba navrhovateľiek v tejto veci bola podaná... včas v dvojročnej lehote, a to na skutkovom základe, ktorý strana žalobkýň vôbec nezmenila.

Pritom odvolací i dovolací súd opomenul, alebo prehliadol znenie článku 29 montrealského dohovoru.».

Na tomto základe sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľiek... na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6, ods. 1 Dohovoru... a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR... rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 389/2010-620 zo dňa 13. decembra 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky... sp. zn. 7 Cdo 88/2012 zo dňa 30. apríla 2013 porušené bolo...

... Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky... sp. zn. 7 Cdo 88/2012 zo dňa 30. apríla 2013 sa zrušuje.

... Rozsudok Krajského súdu... sp. zn. 5 Co 389/2010-620 zo dňa 13. decembra 2011 sa zrušuje.

... Rozsudok Okresného súdu Bratislava III. sp. zn. 45 C 62/2007-510 zo dňa 27. 05. 2010 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava III. na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

... priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 25.000,- Eur (slovom Dvadsaťpäťtisíc eur), ktoré im je Okresný súd Bratislava I. povinný vyplatiť vo výške 5.000,- Eur, Krajský súd v Bratislave vo výške 10.000,- Eur a Najvyšší súd Slovenskej republiky... vo výške 15.000,- Eur - všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu - každej rovnakým dielom k rukám matky.

... Okresný súd Bratislava III., Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky... sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania sťažovateľiek do 15 dní od právoplatnosti tohto... nálezu na účet advokáta...“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia s'ťažovateľky odôvodňujú tým, že „došlo k závažnému zásahu do práva s'ťažovateľa na... súdnu ochranu, na spravodlivý súdny proces a ďalšie práva v tejto s'ťažnosti uvedené s'ťažovateľkám bolo znemožnené efektívne chrániť a uplatňovať svoje právne nároky a pritom už viac ako 6 rokov nemôže skončiť svoja súdnu kauzu, ktorá v konečnom dôsledku je priehľadná a jasná, no napriek tomu s'ťažovateľkám tento stav neustále spôsobuje ujmu.

Tým, že s'ťažovateľkám bolo faktický toto právo na súdnu ochranu, na spravodlivý proces a ďalšie práva – porušené – znamená to ich ujmu.

S ohľadom na uvedené si s'ťažovateľ uplatňuje primerané zadost'učinenie za porušenie práva na spravodlivý proces, na súdnu ochranu a na ďalšie práva v tejto s'ťažnosti uvedené a za porušenie práva na súdne konanie bez zbytočných prieťahov vo výške 25.000,- EUR (slovom Dvadsaťpäť tisíc eur) čo netreba považovať za náhradu ich celkovej ujmy ohľadom predmetného sporu vo vzťahu k odporcovi, ale považujú za významné z pohľadu verejného záujmu si ju aspoň v tejto miere uplatniť.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou s'ťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej s'ťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred

ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Sťažovateľky v petite sťažnosti žiadajú, aby ústavný súd rozhodol o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 13. decembra 2011 a napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 30. apríla 2013. Následne v petite sťažnosti navrhujú, aby ústavný súd nálezom zrušil uvedené rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu. Zároveň však žiadajú zrušiť aj rozsudok okresného súdu č. k. 45 C 62/2007-510 z 27. mája 2010 a vrátiť vec okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľky v úvode svojej sťažnosti označujú za porušovateľov základného práva a slobody „*I. Okresný súd Bratislava III. II. Krajský súd v Bratislave III. Najvyšší súd Slovenskej republiky v Bratislave*“.

Na tomto základe, napriek nejednoznačnému vymedzeniu v petite sťažnosti, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľky namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

- rozsudkom okresného súdu sp. zn. 45 C 62/2007 z 27. mája 2010,
- rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 389/2010 z 13. decembra 2011 a
- uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 88/2012 z 30. apríla 2013.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne

neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 45 C 62/2007 z 27. mája 2010

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 45 C 62/2007 z 27. mája 2010 ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy (premietnutý aj do § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd, ktorým bol v danej veci krajský súd.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 389/2010 z 13. decembra 2011

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná

a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Ústavný súd v prípade sťažovateliek vychádzal zo svojej aktuálnej judikatúry (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), podľa ktorej lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Sťažovateľky podali dovolanie, o ktorom dovolací súd rozhodol, že nie je prípustné. V súlade s judikatúrou ústavného súdu z ostatného obdobia nemožno však sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní preskúmal tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľky namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, aj z hľadiska toho, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

Krajský súd ako odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku č. k. 5 Co 389/2010-620 z 13. decembra 2011, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu vo veci samej a zamietol návrh sťažovateliek na prerušenie odvolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. c) OSP, uviedol:

„Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa úplne zistil skutkový stav veci na základe vykonaných dôkazov a dospel aj k správnym skutkovým zisteniam a tiež správnym spôsobom vec právne posúdil.

Pokiaľ ide o tvrdenia navrhovateľiek, že im ako účastníčkam konania postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že sa tento neoboznámil s ich podaním zo dňa 20. mája 2010 a že ony neboli oboznámené s podaním odporcu zo dňa 25. mája 2010, tieto považuje odvolací súd za účelové, keďže z obsahu spisu vyplýva, že s vyjadrením boli oboznámené prinajmenšom z ústneho prednesu zástupcu odporcu priamo na pojednávaní. Keď navrhovateľky namietajú nevykonanie dôkazov v potrebnom smere, tu odvolací súd poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku, ktorý sa s návrhmi na doplnenie dokazovania plne vysporiadal.

Pokiaľ odvolateľky namietajú, že vo veci rozhodol zaujatý sudca, keď nebolo rozhodnuté o ich námietke zaujatosti z 25. 8. 2008, ide o nesprávne posúdenie dôvodov zaujatosti sudcu, ktoré nemôžu vyplývať z okolností spočívajúcich v postupe sudcu v konaní, ale zo vzťahu k veci resp. účastníkom. Keďže námietka spočívala len v postupe sudcu v tomto konaní (§ 14 ods. 3 O. s. p.) správne súd na námietku zaujatosti neprihliadol (§ 15a ods. 5 O. s. p.) a v tomto prípade nemal ani povinnosť vec predkladať nadriadenému súdu.

Napokon vec prejednávajúca sudkyňa tieto skutočnosti navrhovateľkám oznámila písomne dňa 30. 10. 2008.

K tvrdeniu navrhovateľiek, že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil, keď ju neposúdil podľa montrealského dohovoru č. 544/2003 odvolací súd uvádza, že navrhovateľky si nárok na náhradu škody – poskytovanie mesačného výživného na maloleté a výživného na manželku pôvodne uplatnili podľa ust. § 195 a nasl. ZP a podľa ust. § 420 a nasl. v spojení s ust. § 427 OZ. Skutočnosť, že si uplatňujú nárok na náhradu škody v zmysle dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú prepravu, ktorý bol podpísaný 28. 5. 1999 v Montreale a uverejnený v Zbierke zákonov SR pod č. 544/2003 Z. z. (montrealský dohovor) je zrejmá až z doplnenia žaloby zo dňa 21. 4. 2008 (č. l. 94 spisu).

Podľa názoru súdu prvého stupňa neprejednávany prípad nemožno montrealský dohovor vzťahovať, keďže tento zakotvuje zodpovednosť leteckého dopravcu, za ktorého sa považuje letecký dopravný podnik s platnou dopravnou licenciou. Ozbrojené sily Slovenskej republiky nie sú leteckým dopravným podnikom a nemajú ani dopravnú licenciou. Rovnako ani Slovenská republika, ktorej majetkom bolo vojenské lietadlo AN-24

nie je leteckým dopravným podnikom, z uvedeného dôvodu preto nemôže byť daná zodpovednosť Slovenskej republiky za spôsobenú škodu podľa montrealského dohovoru ani podľa Nariadenia EP a R č. 2027/97, či Nariadenia EP a R č. 889/2002, ktoré tiež za leteckého dopravcu považujú letecký dopravný podnik s platnou dopravnou licenciou.

Okrem toho podľa názoru odvolacieho súdu právo na náhradu škody v zmysle čl. 35 ods. 1 montrealského dohovoru navrhovateľkám zaniklo, keď žaloba s príslušným skutkovým vymedzením vo vzťahu k odporcovi ako dopravcovi resp. osobe zodpovednej nebola uplatnená do dvoch rokov od nehody (zastavenia prepravy), t. j. najpozdejšie do 19. 1. 2008, teda právo zaniklo pre márne uplynutie prekluzívnej lehoty.

Z týchto dôvodov potom odvolací súd návrh navrhovateľiek na prerušenie odvolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. zamietol a napadnutý rozsudok podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

Pokiaľ sa v odvolaní namieta neposkytnutie jednorázového odškodnenia pozostalých, ale iba jednorázové zvýšené odškodnenie, týmto sa odvolací súd nezaoberal, keďže to nebolo predmetom konania pred súdom prvého stupňa.

Ak súd prvého stupňa konštatoval, že na priznanie náhrady nie je daná právomoc súdu, pričom navrhovatelia dôvodlia o opaku, práve s poukazom na ust. § 25 ods. 6 zák. č. 328/2002 Z. z., je potrebné poukázať na skutočnosť, že v zmysle označeného ustanovenia náhrada nákladov na výživu pozostalých patrí pozostalým, voči ktorým mal zomretý v čase úmrtia vyživovaciu povinnosť určenú súdom, nemožno potom o výške vyživovacej povinnosti rozhodovať spätne ku dňu, kedy táto zanikla, a to ako o prejudiciálnej otázke pre iný orgán, ktorý má na rozhodovanie veci právomoc v zmysle právneho predpisu.“

Ústavný súd pri preskúvaní napadnutého rozsudku krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto poukazuje aj na niektoré časti odôvodnenia rozsudku okresného súdu č. k. 45 C 62/2007-510 z 27. mája 2010, ktorý krajský súd vyhodnotil ako vecne správny. V odôvodnení označeného rozsudku okresného súdu sa okrem iného uvádza:

„Súd na základe vykonaného dokazovania zhodnotením dôkazov jednotlivo ako aj v ich vzájomnej súvislosti s prihliadnutím na všetko čo vyšlo za konania najavo dospel k záveru, že navrhovateľkám v 1., 2. a 3. rade nemožno poskytnúť právnu ochranu, ktorej sa svojim návrhom domáhali.

Predmetom konania bol uplatnený nárok navrhovateľmi na náhradu škody z titulu občianskoprávnej zodpovednosti a to za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov, lietadlom v zmysle § 427 a nasl. Obč. zák.

V prejednávanej veci súd vychádzal zo skutkových zistení založených na zhodnom tvrdení účastníkov o tom, že J. B. zahynul pri havárii vojenského lietadla AN-24 dňa 19. 1. 2006 pri obci Hejce na území Maďarskej republiky a teda došlo k smrteľnému služobnému (pracovnému) úrazu, za ktorý zodpovedá zamestnávateľ.

Odporca uznal zodpovednosť za spôsobenú škodu a prostredníctvom Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava odškodnil pozostalých, navrhovateľky v 1., 2. a 3. rade v zmysle Zák. č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov. J. B. bol profesionálnym vojakom Ozbrojených síl Slovenskej republiky a úpravu právnych vzťahov pri vykonávaní štátnej služby bola posúdená podľa Zák. č. 346/2005. Z. z. v zmysle ktorého zákonník práce sa vzťahuje na právne vzťahy profesionálneho vojaka k Slovenskej republike vymedzené v ustanovení § 191 ods. 1 Zák. č. 346/2005 Z. z., okrem iných § 195 ods. 2 a 5, § 196, § 197 ide o zodpovednosť zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania.

Smrteľný úraz, ktorý utrpel pri havárii vojenského lietadla AN-24 J. B. dňa 19. 1. 2006, manžel navrhovateľky v 1. rade a otec maloletých detí navrhovateľiek v 2. a 3. rade súd považoval za služobný úraz a podľa § 29 ods. 1, 2 Zák. č. 328/2002 Z. z.

Služobný pomer profesionálneho vojaka J. B. teda zanikol úmrtím podľa § 74 Zák. č. 346/2005 Z. z.

Rozsah a spôsob náhrady škody profesionálneho vojaka, ktorý utrpel služobný úraz je upravený v § 20, § 25 a nasl. Zák. č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Z vykonaného dokazovania, zo zhodných tvrdení účastníkov, ako aj z listinných dôkazov mal súd ďalej preukázané, že navrhovateľkám v 1. a 3. rade boli v zmysle Zák. č. 328/2002 Z. z. poskytnuté:

dávky úrazového zabezpečenia:

- zvýšené jednorazové odškodnenie každej navrhovateľke vo výške 553.511,- Sk,*
- navrhovateľke v 1. rade náklady na smútočné ošatenie spojené s pohrebom vo výške 2.601,- Sk,*
- cestovné náklady súvisiace s pohrebom 236,- Sk,*
- navrhovateľky v 1. až 3. rade nezabezpečovali pohreb J. B., preto náklady na zriadenie pomníka, náhrobnej tabule vo výške 41.400,- Sk boli priznané otcovi nebohého, ktorý ich vynaložil a nie manželka navrhovateľka v 1. rade ako aj náklady na smútočné posedenie spojené s pohrebom vo výške 7.399,- Sk,*

dávky dôchodkového zabezpečenia:

- navrhovateľke v 1. rade bol priznaný vdovský výsluhový dôchodok od 19. 1. 2006 vo výške 8.303,- Sk mesačne od 1. 7. 2009 vo výške 403,47 eur (12.154,90 Sk) mesačne,*
- navrhovateľkám v 2. a 3. rade bol priznaný sirotsky výsluhový dôchodok od 19. 1. 2006 každej vo výške 4.152,- Sk za mesiac, od 1. 7. 2009 vo výške 268,96 eur mesačne (8.10,70 Sk)*
- úmrtné každej navrhovateľke vo výške 179.892,- Sk*

Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu súd bol toho názoru, že v danom prípade boli navrhovateľky v 1., 2. a 3. rade odškodnené z titulu pracovnoprávnej zodpovednosti a nároky pozostalých boli posudzované ku dňu smrti zomrelého J. B. Pokiaľ ide o vzťah zákonníka práce k občianskemu zákonníku pre všeobecnú prvú časť zákonníka práce platí subsidiárna pôsobnosť občianskeho zákonníka. V prípadoch kde konkrétna úprava všeobecnej časti zákonníka práce chýba, budú sa v plnej miere uplatňovať ustanovenia občianskeho zákonníka. Pri interpretácii tohto vzťahu sa vychádza z princípu (lex specialis derogat legi generali) osobitný zákon ruší všeobecný zákon.

Občianskoprávna zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov, lietadlom ktorú si uplatnili navrhovateľky v 1., 2. a 3. rade a nároky z nich vyplývajúce sú upravené v ust. § 448 Obč. zák., podľa ktorého fyzická osoba voči ktorej mal zomretý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení Zák. č. 461/2003 Z. z.

J. B. mal v čase svojho úmrtia 19. 1. 2006 vyživovaciu povinnosť určenú súdom vo vzťahu k navrhovateľkám v 2. a 3. rade a to rozsudkom Okresného súdu v Humennom zo dňa 2. 2. 2005 sp. zn. 19 P 461/04-59 ktorým bola schválená dohoda rodičov na základe ktorej mal. M. B. a mal. M. B. boli zverené vo výchovy matky a otec sa zaviazal prispievať na výživu mal. M. B. 2.500,- Sk mesačne a na výživu mal. M. B. 2.500,- Sk mesačne s účinnosťou od 1. 5. 2004, vždy do 1. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Vo vzťahu k navrhovateľke v 1. rade bola vyživovacia povinnosť určená rozsudkom Okresného súdu v Humennom zo dňa 17. 5. 2005 sp. zn. 11 C 229/2004-68, ktorým bol zaviazaný J. B. prispievať na výživu manželke M. B. sumou 4.000,- Sk mesačne.

Náhrada nákladov na výživu pozostalých sa od 1. 1. 2004 považuje za pozostalostnú úrazovú rentu. Plnenia vyplývajúce z nárokov na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania prechádzajú od zamestnávateľa na sociálnu poisťovňu, ktorá ich vypláca v zmysle zákona 461/2003 Z. z.

Podľa § 93 ods. 1 Zák. č. 461/2003 Z. z. mesačná suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí vo výške výživného alebo príspevku na výživu, ktoré bol poškodený povinný platiť ku dňu svojej smrti a ktorú si navrhovateľka ako pozostalá manželka uplatnila vo výške 13.134,- Sk mesačne a navrhovateľky v 2. a 3. rade ako maloleté deti po otcovi každé vo výške 8.358,- Sk mesačne.

Zákon o sociálnom poistení v ktorom je upravený nárok na pozostalostnú úrazovú rentu sa však nevzťahuje na profesionálnych vojakov ozbrojených síl podľa § 1 ods. 2 cit. zák. a preto si navrhovateľky v 1., 2. a 3. rade nemohli uplatňovať nárok na pozostalostnú úrazovú rentu, výživné a príspevok na výživu rozvedenej manželky vyplývajúci podľa § 448 Obč. zák.

Navyše pozostalostná úrazová renta v zmysle citovaného zákona o sociálnom poistení sa vzťahuje na pracovné úrazy a choroby z povolania podľa § 92 ods. 1 cit. zák.

a do pôsobnosti ústredia patrí rozhodovať v prvej skupine o dôchodkových dávkach, o úrazovej rente a o pozostalostnej úrazovej rente.

Sociálne zabezpečenie policajtov, profesionálnych vojakov, ktoré tvorí nemocenské zabezpečenie, úrazové zabezpečenie, výsluhové zabezpečenie a služby sociálneho zabezpečenia, nárokov pri úmrtí profesionálneho vojaka následkom služobného úrazu sú upravené v špeciálnom predpise Zák. č. 328/2002 o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov.

Pri úmrtí profesionálneho vojaka následkom služobného úrazu je Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia povinný poskytnúť náhradu nákladov na výživu pozostalých podľa § 25 ods. 1 písm. c) cit. zák., ktorá je ďalej upravená v § 25 ods. 6 cit. zák. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že Vojenský úrad soc. zabezpečenia o náhrade nákladov na výživu pozostalých vo veci doposiaľ nekonal a nevydal rozhodnutie.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov, prevádzateľom lietadla sa posudzuje v zmysle § 427 ods. 1 Obč. zák. vo vzťahu k prevádzkovateľom, ktorí vykonávajú dopravu ako svoju hlavnú činnosť, ktorá je ďalej upravená v špeciálnom predpise o civilnom letectve. Na zjednotenie niektorých pravidiel pre Medzinárodnú leteckú dopravu bol prijatý dohovor 544/2003 Z. z., účinný od 4. 11. 2003 (montrealský dohovor), ktorý sa vzťahuje na medzinárodnú prepravu osôb, batožiny, alebo nákladu vykonanú lietadlom, za odplatu ako aj na bezplatnú prepravu lietadlom, ktorú vykonáva Letecký dopravný podnik (čl. 1 bod 1 montrealského dohovoru).

V danom prípade odporca nevykonával leteckú dopravu ako svoju hlavnú činnosť, zodpovedal za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov ako prevádzateľ lietadla v zmysle § 427 ods. 2 Obč. zák. ktorá skutočnosť nebola medzi účastníkmi sporná a preto súd nevykonal dokazovanie na návrh navrhovateľiek ohľadne registrácie lietadla AN-24.

Uplatňovaný nárok navrhovateľkami na náhradu škody z titulu kompenzácie smrti J. B. podľa montrealského dohovoru pre prípad, že náhrada škody na výživnom určená súdom bude stanovená v nižšej sume ako je uplatnený nárok navrhovateľiek predmetnou žalobou t. j. menej ako 990,84 eur (29.850,- Sk) a potom takto vzniknutý rozdiel si uplatnili podľa uvedeného montrealského dohovoru ako náhradu škody, súd považoval za neopodstatnený a nedôvodný.

Súd ďalej poukazuje na tú skutočnosť, že v prejednávanej veci sa navrhovateľky nedomáhali náhrady nemajetkovej ujmy súvisiacej s porušením zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle antidiskriminačného zákona č. 365/2004 Z. z. ale domáhali sa nároku na náhradu škody spôsobenej prevádzkou dopravných prostriedkov, lietadlom.

Súd však dospel k záveru, že nárok uplatňovaný navrhovateľkami v 1., 2. a 3. rade z titulu občianskoprávnej zodpovednosti podľa § 427 a nasl. Obč. zák., § 448 Obč. zák. ako pozostalostná úrazová renta, t. j. výživné a príspevok na výživu manželke nie je dôvodný, nakoľko zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistní sa nevzťahuje na profesionálnych vojakov ozbrojených síl. Náhradu nákladov na výživu pozostalým z titulu zodpovednosti pri úmrtí policajta, profesionálneho vojaka následkom služobného úrazu je povinný poskytnúť príslušný útvar sociálneho zabezpečenia ministerstva a Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia v zmysle § 25 ods. 1 Zák. č. 328/2002 Z. z. O náhrade nákladov na výživu pozostalých podľa § 25 ods. 1 písm. c) Zák. č. 328/2002 Z. z., ktorá je upravená v § 25 ods. 6 cit. zák. doposiaľ nekonal a nerozhodol Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia. Navrhovateľkám bola priznaná náhrada škody z titulu zodpovednosti pri úmrtí profesionálneho vojaka následkom služobného úrazu podľa § 20 a nasl. Zák. č. 328/2002 Z. z. ako aj náhrada škody za zničené a poškodené veci J. B. na základe uzavretej dohody dňa 16. 7. 2007, preto pozostalí môžu byť len raz odškodnení z tej iste škodovej udalosti.“

Sťažovateľky v sťažnosti namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 13. decembra 2011 v spojení s rozsudkom okresného súdu ako súdu prvého stupňa z 27. mája 2010. Sťažovateľky argumentujú tým, že konajúce súdy nesprávne právne posúdili prerokúvanú vec v takom rozsahu, že to viedlo k svojvôli pri aplikácii a výklade príslušných právnych predpisov a k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru. V tejto súvislosti predovšetkým namietajú

- právny záver o tom, že v prerokúvanej veci nemožno aplikovať Montrealský dohovor s tým, že okresný súd v dôsledku tohto právneho záveru nevykonal navrhnuté dôkazy,

- právny záver krajského súdu o preklúzii práva na náhradu škody podľa čl. 35 ods. 1 Montrealského dohovoru.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu je zrejmé, že okresný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľiek poukázal na to, že *„pozostalí môžu byť len raz odškodnení z tej istej škodovej udalosti“*, pričom tiež uviedol, že sociálne zabezpečenie profesionálnych vojakov tvorí *„nemocenské zabezpečenie, úrazové zabezpečenie, výsluhové zabezpečenie a služby sociálneho zabezpečenia, nárokov pri úmrtí profesionálneho vojaka následkom služobného úrazu sú upravené v... Zák. č. 328/2002...“*.

Odporca svoju zodpovednosť uznal a prostredníctvom Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia (ďalej len „vojenský úrad“) odškodnil sťažovateľky podľa zákona č. 328/2002 Z. z. Priznal im dávky úrazového zabezpečenia – zvýšené jednorazové odškodnenie, sťažovateľke náklady na smútočné ošatenie spojené s pohrebom, cestovné náklady súvisiace s pohrebom, dávky dôchodkového zabezpečenia – sťažovateľke vdovský výsluhový dôchodok, maloletým sťažovateľkám sirotsky výsluhový dôchodok a tiež úmrtné.

Vychádzal tiež zo zistenia, že vecná škoda bola sťažovateľkám uhradená na základe dohody s odporcom zo 16. júla 2007. Vojenský úrad v čase rozhodovania okresného súdu nerozhodol o náhrade nákladov na výživu pozostalých podľa § 25 ods. 1 písm. c) a podľa § 25 ods. 6 zákona č. 328/2002 Z. z.

Sťažovateľky uplatnili voči odporcovi občianskoprávnu zodpovednosť za škodu spôsobenú dopravným prostriedkom – lietadlom podľa § 427 Občianskeho zákonníka a na tomto základe si uplatnili pozostalostnú úrazovú rentu podľa § 448 Občianskeho zákonníka. Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu je upravený v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), ktorý sa však nevzťahuje na profesionálnych vojakov (§ 1 ods. 2 zákona o sociálnom poistení), preto si sťažovateľky *„nemohli uplatňovať nárok na pozostalostnú úrazovú rentu, výživné a príspevok na výživu rozvedenej manželky vyplývajúci podľa § 448 Obč. zák.“*.

Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že uvedený právny záver okresného súdu v spojení s krajským súdom nepovažuje za prejav svojvôle, je logický a vyplýva zo zmyslu a účelu uvedených ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu a tiež ustanovení zákona č. 328/2002 Z. z. a zákona o sociálnom poistení. Konajúce súdy tento právny záver odôvodnili primerane s tým, že odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu v spojení s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu v tejto časti poskytuje dostatočný a adekvátny podklad pre výrok rozsudku o zamietnutí návrhu sťažovateľiek.

Ústavný súd v týchto súvislostiach považuje za potrebné uviesť, že vzájomný vzťah jednotlivých režimov občianskoprávnej zodpovednosti za škodu a jednotlivých druhov tejto zodpovednosti sa riadi zásadou, že osobitná úprava ruší úpravu všeobecnú (*lex specialis derogat legi generali*). Všeobecná zodpovednosť za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka sa použije, ak konkrétny prípad spôsobenia škody nespadá pod niektoré iné ustanovenie Občianskeho zákonníka o náhrade škody, ktoré ustanovuje osobitné podmienky (predpoklady) zodpovednosti za škodu, alebo ak zodpovednosť za škodu nie je osobitne upravená v inom zákone (Fekete, I. Občiansky zákonník. Komentár. Bratislava: Epos, 2007, s. 407). Tento princíp sa uplatní aj v prípade pracovnoprávnej zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri úmrtí následkom pracovného (služobného) úrazu alebo choroby z povolania. Zásada *lex specialis derogat legi generali* takto zabezpečuje praktické uplatnenie princípu, že za jednu škodovú udalosť možno poškodeného odškodniť len raz.

K aplikácii Montrealského dohovoru považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že tento dohovor v tretej kapitole vymedzuje zodpovednosť dopravcu za náhradu škody a jej rozsah. Upravuje jednotlivé druhy zodpovednosti [napr. zodpovednosť za smrť a zranenie cestujúcich a za škodu na batožine (čl. 17), škodu na náklade (čl. 18), zodpovednosť za škodu spôsobenú omeškaním (čl. 19)]. Vymedzuje tiež konkrétne predpoklady (podmienky) uplatnenia zodpovednosti za škodu a tiež aj obmedzenie alebo oslobodenie od tejto zodpovednosti.

V čl. 21 Montrealského dohovoru je všeobecne upravený rozsah náhrady škody.

Podľa čl. 21 ods. 1 Montrealského dohovoru v prípade škôd vzniknutých podľa článku 17 ods. 1 neprevyšujúcich 100 000 zvláštnych práv čerpania na každého cestujúceho, dopravca sa nebude môcť zbaviť svojej zodpovednosti ani ju obmedziť.

Podľa čl. 21 ods. 2 Montrealského dohovoru dopravca nie je zodpovedný za vzniknuté škody podľa článku 17 ods. 1 v rozsahu, v akom tieto škody preyšujú na každého cestujúceho 100 000 zvláštnych práv čerpania, ak dopravca preukáže, že

a) takáto škoda nevznikla v dôsledku nedbanlivosti alebo iného protiprávneho činu, alebo opomenutia dopravcu alebo jeho pracovníkov alebo agentov, alebo

b) takáto škoda vznikla výlučne v dôsledku nedbanlivosti alebo iného protiprávneho činu, alebo opomenutia tretej strany.

V čase rozhodovania okresného súdu, t. j. 27. mája 2010, malo podľa kurzu Medzinárodného menového fondu 100 000 zvláštnych práv čerpania hodnotu 120 058 € (http://www.imf.org/external/np/fin/data/rms_mth.aspx?SelectDate=2010-05-31&reportType=CVSDR).

Podľa čl. 57 Montrealského dohovoru proti tomuto dohovoru nemožno urobiť výhradu okrem toho, že štát, ktorý je stranou, môže kedykoľvek vyhlásiť oznámením deponitárovi, že tento dohovor sa nepoužije pre

a) medzinárodnú leteckú prepravu poskytovanú a uskutočňovanú priamo štátom, ktorý je stranou, nie na obchodné účely, týkajúcu sa jeho funkcií a povinností ako suverénneho štátu, alebo

b) prepravu osôb, nákladu a batožiny jeho vojenských orgánov lietadlami registrovanými alebo prenajatými v rámci štátu, ktorý je stranou, pričom celá kapacita tohto lietadla bola rezervovaná týmito orgánmi alebo v ich mene.

Podľa čl. 3 písm. b) Dohovoru o medzinárodnom civilnom letectve (podpísanom v Chicagu 7. decembra 1944) lietadlo používané vo vojenských, colných alebo policajných službách sa považuje za štátne lietadlo.

Podľa čl. 29 Montrealského dohovoru pri preprave cestujúcich, batožiny a nákladu môže byť podaná akákoľvek žaloba na náhradu škody, akokoľvek podložená, či už na základe tohto dohovoru, alebo na základe zmluvy, alebo deliktu, alebo inak, za podmienok a obmedzení zodpovednosti, ktoré sú ustanovené v tomto dohovore, bez ohľadu na to, kto sú osoby oprávnené podať žalobu a aké sú ich práva. V prípade takej žaloby nemožno získať náhradu trestnú, náhradu s prísnou pokutou alebo náhradu inej neodškodniteľnej škody.

Podľa čl. 35 ods. 1 Montrealského dohovoru právo na náhradu škody zanikne, ak nie je žaloba uplatnená v lehote dvoch rokov odo dňa príchodu na miesto určenia alebo odo dňa, keď malo lietadlo prísť, alebo odo dňa, keď bola preprava zastavená.

Podľa čl. 35 ods. 2 Montrealského dohovoru spôsob výpočtu tejto lehoty je určený podľa práva súdu, kde sa prípad prejednáva.

Citovaný čl. 29 Montrealského dohovoru predstavuje základ pre uplatnenie nároku na náhradu príslušnej škody. Zo znenia uvedeného ustanovenia vyplýva, že Montrealský dohovor stanovuje základný právny rámec pre zodpovednosť dopravcu za škodu („... za podmienok a obmedzení zodpovednosti, ktoré sú ustanovené v tomto dohovore...“). Právny poriadok štátu, ktorý je viazaný týmto dohovorom, nemôže teda stanoviť prísnejšie podmienky pre uplatnenie zodpovednosti za škodu voči dopravcovi ako ich upravuje Montrealský dohovor. Rovnako tak vnútroštátny normotvorca nemôže ustanoviť prísnejšie obmedzenia rozsahu náhrady škody ako Montrealský dohovor.

Aplikácia Montrealského dohovoru v konkrétnej veci bude takto spočívať predovšetkým v uplatnení podmienok a obmedzení zodpovednosti za škodu v konkrétnom zodpovednostnom vzťahu voči dopravcovi a rozsah náhrady škody môže byť obmedzený alebo vylúčený len za podmienok, ako to ustanovuje Montrealský dohovor.

V prerokúvanom prípade nebolo medzi účastníkmi sporné, že odporca svoju zodpovednosť akceptoval a poskytol príslušné plnenia z titulu náhrady škody pri úmrtí

profesionálneho vojaka následkom služobného úrazu. Z toho dôvodu sa javí, že z praktického hľadiska je bez právneho dôvodu hodnotiť, či sa uplatnili predpoklady zodpovednosti odporcu podľa Montrealského dohovoru alebo podľa iného právneho predpisu vnútroštátneho právneho poriadku.

Pokiaľ ide o náhradu škody – jej rozsah a jednotlivé nároky, ktoré odporca z titulu zodpovednosti pri úmrtí profesionálneho vojaka následkom služobného úrazu uhradil, je zrejmé, že túto skutočnosť okresný súd a aj odporca právne posúdili podľa príslušných ustanovení zákona č. 328/2002 Z. z.

V návrhu na začatie konania, v ktorom tento nárok uplatnili, sťažovateľky uviedli:

„Totiž Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia je povinný nahradiť náklady na výživu pozostalých v zmysle st. § 25 ods. 6/ cit. zák. len do výšky výsluhového dôchodku nebohého, čo je podstatne nižšia suma ako toto výživné a príspevok na výživu...“

Teda ide tu o ďalší nárok na odškodnenie, ktorý týmto podaním účastníci konania – žiadatelia, ako poškodené fyzické osoby uplatňujú.“

V podaní z 11. marca 2010, ktorým sťažovateľky svoj návrh doplnili, svoj nárok formulovali takto:

„... pre prípad, že náhrada škody... určená konajúcim súdom ku dňu smrti... bude súdom stanovená v nižšej sume ako je uplatnený nárok žalobkýň... t. j. menej ako 990,84 Eur/mesačne.“

Potom takto vzniknutý tento rozdiel do žalobou uplatnenej výšky celkom vo výške 29.850,- Sk/mesačne, t. j. 990,84 Eur/mesačne žalobkyne uplatňujú ako náhradu škody z kompenzácie smrti... podľa Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu – ide tu o tzv. Montrealský dohovor...“

Z uvedeného je zrejmé, že nárok, ktorý uplatnili sťažovateľky návrhom na okresnom súde, vo svojej podstate vychádza z porovnania výšky náhrady nákladov na výživu pozostalých podľa § 25 ods. 1 písm. c) v spojení s § 25 ods. 6 zákona č. 328/2002 Z. z. a z výšky pozostalostnej úrazovej renty podľa § 448 Občianskeho zákonníka v spojení

s § 92 a § 93 zákona o sociálnom poistení. Podľa sťažovateľiek suma pozostalostnej úrazovej renty je vyššia ako suma náhrady nákladov na výživu pozostalých, preto si uplatnili tento čiastkový nárok podľa § 448 Občianskeho zákonníka v spojení s § 92 a § 93 zákona o sociálnom poistení, alternatívne si uplatnili sumu rozdielu medzi týmito plneniami na základe Montrealského dohovoru – zrejme na základe čl. 21 tohto dohovoru upravujúceho pravidlo, že dopravca sa nemôže zbaviť svojej zodpovednosti a ani ju obmedziť v prípade škôd neprevyšujúcich 100 000 zvláštnych práv čerpania (s. 26).

V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné opakovane poukázať na zásadu, že osobitná úprava ruší úpravu všeobecnú, ktorá definuje vzťah jednotlivých režimov zodpovednosti za škodu, a na zásadu jedného odškodnenia jednej škodovej udalosti. Z uvedeného je zrejmé, že nároky, ktoré vyplývajú z jednotlivých režimov zodpovednosti za škodu, v zásade nemožno vnímať ako nároky kumulatívne, t. j. tak, že poškodený má nárok na odškodnenie z každého systému zodpovednosti za škodu. Rovnako tak vzájomný vzťah systémov zodpovednosti za škodu definovaný uvedenými princípmi zásadne neumožňuje, aby si poškodený vyberal čiastkové nároky z viacerých systémov náhrady škody podľa výhodnosti a aby si takto vyskladal individuálny systém odškodnenia. Rozdielna výška jednotlivých nárokov, prípadne rozdielne druhy týchto nárokov v rámci viacerých systémov zodpovednosti za škodu, samej osebe nepredstavujú prejav nerovnakého zaobchádzania, prípadne prejav diskriminácie. Nemožno hodnotiť čiastkový nárok izolovane, jednotlivé systémy zodpovednosti za škodu treba posudzovať komplexne – teda čiastkové nároky súhrne. Prípadné rozdiely medzi systémami zodpovednosti za škodu – ich relatívna výhodnosť alebo nevýhodnosť – je v zásade prípustná – môže byť prejavom napr. zvýšeného rizika spojeného s určitým povoláním alebo iných okolností, ktoré takéto rozdiely odôvodňujú.

Rozdielna výška čiastkových nárokov v rôznych systémoch zodpovednosti za škodu tiež nie je prejavom obmedzenia alebo zbavenia sa zodpovednosti v zmysle čl. 21 Montrealského dohovoru. Uvedený článok nemôže byť právnym základom pre selektívne uplatnenie nárokov v rámci rôznych systémov zodpovednosti za škodu.

V prerokúvanej veci sa uplatnila zodpovednosť odporcu vyplývajúca zo zákona č. 328/2002 Z. z., predpoklady pre túto zodpovednosť neboli medzi účastníkmi sporné a v tomto prípade zjavne nešlo o prípad obmedzenia alebo zbavenia sa zodpovednosti odporcu. Sťažovateľky neuviedli také okolnosti, ktoré by znamenali zmenu ich právneho postavenia v prípade aplikácie Montrealského dohovoru. Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že je bez ústavnej relevancie skúmať opodstatnenosť záveru konajúcich súdov o tom, že v predmetnej veci nemožno aplikovať Montrealský dohovor, a tiež záveru krajského súdu o preklúzii nároku na náhradu škody podľa Montrealského dohovoru.

Ústavný súd takto po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu a odôvodnenia rozsudku okresného súdu dospel k záveru, že krajský súd, aplikujúc § 219 OSP, odôvodnil svoj rozsudok po argumentačnej stránke primeraným spôsobom, relevantné skutkové zistenia vyplývajú z vykonaných dôkazov, právne hodnotenie a právne závery sú logické a predstavujú jeden z možných spôsobov právneho posúdenia zisteného skutkového stavu. Toto právne posúdenie je založené na primeranej aplikácii a výklade predovšetkým príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, zákona č. 328/2002 Z. z., zákona o sociálnom poistení, pričom tento výklad je logický, zodpovedá zmyslu a účelu krajským súdom a okresným súdom uvedených ustanovení. Krajský súd s poukazom na rozsudok okresného súdu svoje závery primerane odôvodnil, nemožno ich teda považovať za zjavne neodôvodnené s tým, že nemajú znaky arbitrárnosti, teda svojvôle.

Skutočnosť, že sťažovateľky sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení uvedených právnych predpisov krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Ústavný súd takto dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 13. decembra 2011 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 88/2012 z 30. apríla 2013

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je

zastupovať všeobecné sudy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Najvyšší súd napadnutým uznesením z 30. apríla 2013 odmietol dovolanie sťažovateľiek ako neprípustné v časti, v ktorej smerovalo proti výroku rozsudku krajského súdu o potvrdení rozsudku okresného súdu vo veci samej a o trovách konania. Dovolanie v časti, v ktorej smerovalo proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorým zamietol návrh sťažovateľiek na prerušenie odvolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. c) OSP, najvyšší súd zamietol.

V odôvodnení svojho uznesenia najvyšší súd uviedol, že dovolanie v tej časti, v ktorej krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu, nie je prípustné podľa § 238 ods. 1 až 3 OSP, pretože nie je splnená ani jedna zo zákonných podmienok podľa týchto

ustanovení. Následně s přihlídnutím na obsah dovolania skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) a písm. g) OSP a v tejto súvislosti uviedol:

„Žalobkyne v súvislosti s... námietkou [podľa § 237 písm. f) OSP] uviedli, že súd im 1/ nedoručil podanie žalovanej z 25. mája 2010, 2/ nevykonal navrhnuté dokazovanie, 3/ riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie a nevysporiadal sa ich písomným podaním z 20. mája 2010, rovnako si túto povinnosť nesplnil ani odvolací súd (§ 157 ods. 2 O. s. p.), 4/ odmietol protokolovať celý obsah ústneho vyjadrenia zástupcu žalobkýň na pojednávaní súdu 27. mája 2010, 5/ rozhodnutie odvolacieho súdu je „prekvapivé“.

Podaním z 25. mája 2010 (č. l. 487 spisu) žalovaná reagovala na vyjadrenie žalobkýň z 11. marca 2010 (č. l. 348-353 spisu), ktorým tieto uplatnili svoj nárok na náhradu škody aj v zmysle Montrealského dohovoru. V ňom žalovaná poukázala na potrebu pripustenia zmeny žaloby súdom a uviedla, že Ozbrojené sily Slovenskej republiky sa nepovažujú za leteckého dopravcu (letecký dopravný podnik s platnou dopravnou licenciou) a preto na daný prípad sa nevzťahuje Montrealský dohovor ani nariadenie č. 2027/97 a č. 889/2002. Túto právnu argumentáciu žalovaná prezentovala i na pojednávaní súdu 27. mája 2010 (č. l. 506 spisu)...

Z hľadiska sledovaných cieľov spravodlivého súdneho konania zabezpečujúceho právo účastníkov na rovnosť zbraní a kontradiktórne súdne konanie, nie je v predmetnom prípade procesným deficitom taký postup súdu, ak sa účastníkovi konania síce nedoručí písomné stanovisko protistrany, avšak s obsahom ktorého je účastník oboznámený protistranou na súdnom pojednávaní, pokiaľ má možnosť naňho reagovať, bezprostredne využije možnosť kvalifikovanej reakcie a uplatní vlastné návrhy na podporu svojho stanoviska s cieľom ovplyvniť konečné rozhodnutie súdu o jeho právach a povinnostiach. V danom prípade takúto možnosť žalobkyne mali, z obsahu zápisnice o pojednávaní z 27. mája 2010 vyplýva, že ju aj kvalifikovane uplatnili (išlo o repetíciu skoršieho stanoviska žalobkýň, ktorým prezentovali dôvodnosť žaloby a uplatneného nároku), z tohto dôvodu nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom.

Pokiaľ dovolateľky tvrdili, že súdy nevykonali všetky dôkazy potrebné na úplné a správne zistenie skutkového stavu (najmä že nezaobstarali listinné dôkazy o registrácii lietadla a doklady o vydaní prevádzkovej licencií lietadla) a následne preto vec nesprávne právne posúdili, treba uviesť, že v zmysle ustálenej súdnej praxe (R 37/1993) bol zaujatý

názor, podľa ktorého prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O. s. p. K rovnakému záveru dospel najvyšší súd aj v rozhodnutí R 125/1999, v ktorom uviedol, že ak súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. Treba tiež pripomenúť, že význam dôkazov a nutnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (porovnaj I. ÚS 52/03). Z dovolania vyplýva tiež názor, že súdy nezistili v potrebnom rozsahu skutkový stav. Namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 O. s. p. Vytýkaná neúplnosť alebo nesprávnosť by mohla byť (prípadne) spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p., vada tejto povahy ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Dovolateľky tiež tvrdili, že rozhodnutia súdov nižších stupňov nemajú náležitosti stanovené v § 157 ods. 2 O. s. p. a sú z tohto dôvodu nepreskúmateľné.

K tejto námietke treba uviesť, že na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov § 237 písm. f/ O. s. p. - je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu v zmysle § 219 ods. 1 O. s. p. spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. (§ 219 ods. 1, 2 O. s. p.) a preto tieto (ako celok) nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie rozsudkov zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, čo platí tak pre rozsudok súdu prvého stupňa (§ 157 ods. 2 O. s. p.), ako aj pre rozsudok odvolacieho súdu (§ 219 ods. 1 O. s. p.). Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne, zakladajú v súhrne ich zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť; tým však nie je zodpovedaná (ani inak dotknutá) otázka správnosti právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi.

Súdy oboch stupňov jasne a dostatočne vysvetlili právne dôvody, pre ktoré žalobu zamietli. Vysvetlili tiež, prečo aplikácia Montrealského dohovoru v tomto prípade

neprichádza do úvahy (žalovaná, resp. Ozbrojené sily Slovenskej republiky nie sú leteckým dopravným podnikom s platnou licenciou). Pokiaľ žalobkyne i v odvolacom konaní zotrvali na svojej argumentácii odvolávajú sa na Montrealský dohovor a odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa o neopodstatnenosti žaloby z uvádzaných dôvodov, ponúkol dostatočné vysvetlenie toho, prečo z právneho hľadiska nebolo možné akceptovať argumentáciu odvolateľiek. Ak navyše, nad rámec doterajších právnych argumentov odvolací súd uviedol i ďalší dôvod (i keď nový) – t. j. že uplatnený nárok v dôsledku preklúzie práva v zmysle Montrealského dohovoru zanikol, nemožno jeho rozhodnutie považovať za prekvapivé v zmysle § 213 ods. 2 O. s. p. Súdno-aplikačná prax totiž zhodne vychádza z toho, že pokiaľ sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu prvostupňového konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým. Takýto postup súdu nie je odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. (viď R 56/2012).

Dovolateľky namietali, že súd prvého stupňa odmietol protokolovať celý obsah ústneho vyjadrenia zástupcu žalobkýň na pojednávaní súdu 27. mája 2010.

V zmysle § 40 ods. 1 O. s. p. o úkonoch, pri ktorých súd koná s účastníkom alebo vykonáva dokazovanie, spisuje sa zápisnica. V zápisnici sa najmä označí prejednávaná vec, uvedú sa prítomní, opíše sa priebeh dokazovania a uvedie sa obsah prednesov a výroky rozhodnutia; ak nahrádza zápisnica podanie, musí mať aj jeho náležitosti.

Podľa § 52 ods. 5 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špeciálny súd a vojenské súdy, spravidla sa zapíše alebo nadiktuje len podstatný obsah výpovedí a prednesov, ak predpisy o konaní pred súdmi neustanovujú inak. Ak je to dôležité na posúdenie veci, zapíšu sa odpovede vylúčaných osôb doslovne, prípadne sa v zápisnici uvedú jednotlivé otázky a odpovede k nim.

Právna úprava ukladá, aby v zápisnici o pojednávaní súdu bol zaznamenaný podstatný prednes účastníka konania (resp. jeho zástupcu). Za stanovených podmienok (spravidla ak je to významné, dôležité pre vec) sa v zápisnici uvedie doslovná reprodukcia toho, čo zúčastnená osoba uviedla. Z uvedeného plynie, že nie je pravidlom (ale výnimkou), aby bol zaznamenaný obsah celého (doslovného) prednesu. Dovolateľky sa preto mýlia,

pokiaľ vychádzajú z toho, že prednes ich právneho zástupcu na súdnom pojednávaní 27. mája 2010 mal byť súdom zaznamenaný v celom – doslovnom znení. Pokiaľ sa v dovolaní neuvádza to, čo konkrétne z prednesu zástupcu v zápisnici zaznamenané nebolo, nemožno zistiť podstatu tejto námietky a posúdiť jej opodstatnenosť (t. j. to, či bol zaznamenaný podstatný obsah vyjadrenia a či prípadne nebolo potrebné časť vyjadrenia zaznamenať doslovne). Za tohto stavu nemožno dovolateľkám prisvedčiť, že súd prvého stupňa zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Pokiaľ dovolateľky z obsahového hľadiska namietali, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. (o vadu tejto povahy ide medziiným vtedy, ak súd v rozpore s § 120 O. s. p. vôbec nezisťoval rozhodné skutočnosti pre posúdenie veci i keď boli tvrdené), dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než v § 237 O. s. p. uvedená) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod, prípustnosť dovolania ale nezakladá.

K námietke, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď aj R 43/2003 a R 54/2012). Nejde totiž o vadu konania vymenovanú v § 237 O. s. p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O. s. p, ako taký, ktorý zakladá prípustnosť dovolania. Keďže žalobkyňami bol tento dovolací dôvod uplatnený v dovolaní, ktoré nie je procesné prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

Žalobkyne v dovolaní z hľadiska obsahového (§ 41 ods. 2 O. s. p.) namietali, že v konaní došlo k závažnej procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O. s. p. Trvali na tom, že v danom prípade mali najskôr sudcovia súdneho dvora rozhodnúť o nastolených predbežných otázkach. Keďže sa tak nestalo, rozhodoval súd nesprávne obsadený.

Nesprávne obsadeným súdom v zmysle § 237 písm. g/ O. s. p. je súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami, určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Súd nie je správne obsadený, ak vo veci nerozhoduje zákonný sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prerokováanej veci (vid' IV. ÚS 64/02). Pokiaľ sa na konaní pred vnútroštátnym súdom nepodieľal svojim výkladom práva spoločenstva komunitárny sudca, hoci tento výklad bol nevyhnutný na rozhodnutie vo veci samej, potom vnútroštátny súd bol v tejto časti konania pred ním nesprávne obsadený (vid' IV. ÚS 206/08). V preskúmvanej veci ale o tento prípad nešlo. Pri rozhodovaní o návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p, vychádzal odvolací súd zo záveru, že pre rozhodnutie vo veci samej nie je otázka výkladu práva EÚ významná. Vnútroštátny súd nepodal v predmetnom konaní výklad práva EÚ. Vzhľadom na to dovolateľkami namietaná skutočnosť nemá vecnú oporu a nemohla založiť procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. g/ O. s. p.

Treba dodať, že v § 237 písm. g/ O. s. p. sú uvedené dva rovnocenné dôvody, ktoré aj samostatne vedú k procesnej vade významnej podľa tohto ustanovenia. Týmito dôvodmi sú: a/ rozhodovanie vylúčeným sudcom, b/ rozhodovanie súdom nesprávne obsadeným. V danom prípade ale z obsahu spisu nemožno vyvodiť záver, že v konaní došlo k namietanej procesnej vade – vec prejednali a rozhodli miestne a vecne príslušné sudy sudcami určenými rozvrhmi práce súdov, ktorých vylúčenie z prejednávania a rozhodovania nemožno vyvodiť zo žiadnej súčasti spisu.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkýň v časti smerujúcej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený prvostupňový rozsudok vo veci samej, nie je procesné prípustné.»

Najvyšší súd tiež preskúmal prípustnosť a opodstatnenosť dovolania v časti, v ktorej smeruje proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorým rozhodol o návrhu sťažovateľiek na prerušenie konania, pričom v tejto časti odôvodnenia uviedol:

«Žalobkyne napadli dovolaním tiež výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zamietnutý ich návrh na prerušenie konania. Aj o prerušení konania rozhoduje súd uznesením (vid' § 167 ods. 1 O. s. p.). V dôsledku toho aj prípustnosť tejto časti dovolania treba posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O. s. p.). V zmysle § 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O. s. p. je dovolanie

prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu súdnemu dvoru (§ 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) na zaujatie stanoviska.

Konanie pred súdnym dvorom o predbežnej otázke má povahu osobitného nesporného a medzitýmneho konania, v ktorom súdny dvor má právomoc vydať rozhodnutie o výklade zakladajúcich zmlúv Európskej únie, o platnosti a výklade aktov inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Európskej únie, výklade štatútov orgánov zriadených aktom Rady Európskeho spoločenstva. Toto konanie je inštitútom pôsobiacim v záujme integrácie a zachovania jednoty európskeho práva, pretože súdny dvor v ňom vydáva rozhodnutia o určitých čiastkových otázkach výkladu a platnosti komunitárneho práva, ktoré je potrebné pre rozhodnutie vnútroštátneho súdu vo veci samej.

Ustanovenie § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p, ukladá súdu povinnosť prerušiť konanie len vtedy, ak dospel k záveru (rozhodol), že požiada súdny dvor o rozhodnutie o predbežnej otázke, lebo je potrebné podať výklad komunitárneho práva, ktorý je rozhodujúci pre riešenie danej veci. Vnútroštátny súd nie je povinný vyhovieť každému návrhu účastníka konania na prerušenie konania a postúpenie návrhu súdnemu dvoru na vydanie rozhodnutia o predbežnej otázke. Túto povinnosť nemá ani vtedy, keď prípadne v určitej veci aplikuje ustanovenie zákona platného v Slovenskej republike, do ktorého bol prenesený obsah právnych noriem Európskej únie. Zmyslom riešenia predbežnej otázky je zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva, teda nie rozhodnúť určitý spor, ktorý nemá žiadnu komunitárnu relevanciu a je vo výlučnej kompetencii súdu členskej krajiny. Ak súd pri priebežnom posudzovaní veci nedospeje k záveru o potrebe výkladu komunitárneho práva a návrhu účastníka na prerušenie konania v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. nevyhovie, prejednanie a rozhodnutie veci sudcom vnútroštátneho súdu nezakladá v takom prípade procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ ani g/ O. s. p.

V preskúmvanej veci ide o náhradu škody, ktorá bola vyvolaná smrťou blízkej osoby pri leteckej nehode. Odvolací súd zamietol návrh žalobkýň na prerušenie konania v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. s odôvodnením, že posúdenie opodstatnenosti žaloby a vyriešenie právnych otázok nastolených v tomto konaní patrí do výlučnej právomoci vnútroštátneho súdu bez potreby prejudiciálneho rozhodnutia súdneho dvora. Zo spisu vyplýva, že súdy nižších stupňov neinterpretovali právne normy práva EÚ, ktorých výkladu sa dovolateľky domáhali (v spojení s výkladom pojmu „letecký dopravca“). Postup

odvolacieho súdu, ktorý neprerušil konanie v zmysle § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p. a nepredložil na posúdenie súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, nebol preto v rozpore so zákonom. Aj podľa názoru najvyššieho súdu, zhodného s názorom odvolacieho súdu, nebola otázka výkladu práva EÚ pre riešenie daného prípadu rozhodujúca.

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že nie je daný dôvod na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p., je jeho právne posúdenie vecne správne a dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. nebol uplatnený opodstatnene. To odôvodňuje záver, že dovolanie v časti, ktorou bol napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu zamietajúci návrh na prerušenie konania (§ 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.), je síce procesné prípustné, nie však opodstatnené.»

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia z 30. apríla 2013 je zrejmé, že najvyšší súd sa vysporiadal s dovolacími námietkami sťažovateľiek. Najvyšší súd skúmal opodstatnenosť námietok, ktorými sťažovateľky poukazovali na dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP [t. j. odňatie možnosti konať, ku ktorému malo dôjsť nedoručením podania odporcu z 25. mája 2010, nevykonaním navrhnutých dôkazov, tým, že konajúce súdy riadne neodôvodnili svoje rozsudky a nevysporiadali sa s podaním sťažovateľiek z 20. mája 2010, tým, že okresný súd neprotokoloval prednes právneho zástupcu sťažovateľiek doslovne, a tým, že rozsudok krajského súdu je prekvapivý, založený na iných právnych dôvodoch ako rozsudok okresného súdu]. Najvyšší súd sa jednotlivo vysporiadal s uvedenými námietkami sťažovateľiek, svoje právne závery v tomto smere primerane odôvodnil, pričom uvedené právne závery najvyššieho súdu nie sú prejavom svojvôle. Rovnako tak najvyšší súd skúmal existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. g) OSP, svoje právne závery odôvodnil ústavne akceptovateľným spôsobom s tým, že predmetné právne závery nie sú prejavom svojvoľnej aplikácie a výkladu príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal aj s dovolacími námietkami sťažovateľiek týkajúcimi sa rozhodnutia krajského súdu o návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c) OSP.

Ústavný súd na tomto základe konštatuje, že najvyšší súd svoje právne závery primeraným spôsobom odôvodnil, tieto závery sú preskúmateľné, logické a vychádzajú

z aplikácie príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, nie sú zjavne neodôvodnené a ani arbitrárne, preto sú ústavne udržateľné. Závery najvyššieho súdu rešpektujú zmysel a účel príslušných procesnoprávnych ustanovení (najmä § 237 OSP). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej postup súdu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

Ústavný súd takto dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 88/2012 z 30. apríla 2013 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľiek uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. júna 2014